

Kenniskaart 'Kwaliteit verbinding onderwijs en jeugdhulp'

Optimale samenwerking van onderwijs en jeugdhulp

Inhoud

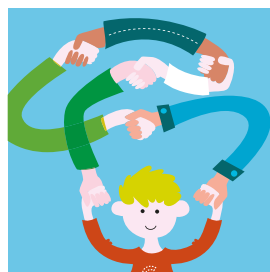
Kenniskaart

verbinding onderwijs en jeugdhulp

P. 3

Wat levert samenwerking op?

P. 4

Anders denken

in onderwijs en jeugdhulp

P. 5

Organisatie

onderwijsondersteuning en jeugdhulp

P. 6

Eigen en gezamenlijke taken

onderwijs en jeugdhulp

P. 7

Optimale samenwerking

onderwijs en jeugdhulp

P. 8

Facts & figures

P. 9

Kwaliteit

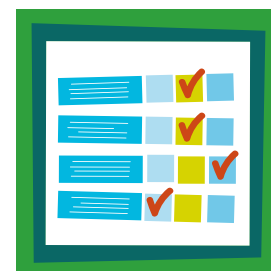
van bestuurlijke samenwerking

P. 10

Quickscan kwaliteit

van signalering tot evaluatie van hulp

P. 11

Veelgestelde vragen

P. 14

Terminologie P. 16

Kenniskaart

Verbinding onderwijs en
jeugdhulp

Ieder kind en iedere jongere heeft recht op de beste kansen om zich optimaal te ontwikkelen. De meeste kinderen ontwikkelen zich goed. Een klein deel heeft daarbij extra ondersteuning of hulp nodig. Dan zijn kwalitatief hoogwaardige opvoeding, opvang, onderwijs, ondersteuning en hulpverlening nodig, maar vooral ook goede afstemming daartussen. Ouders, de jeugdige zelf en alle professionals die betrokken zijn bij de ontwikkeling van het kind, horen daarom goed samen te werken. Die samenwerking is een essentiële basisvoorwaarde voor een sterk jeugd- en onderwijsbeleid.

Hoe die samenwerking georganiseerd wordt verschilt per gemeente en samenwerkingsverband. De lokale situaties verschillen daarom sterk. Deze kenniskaart biedt betrokkenen in het onderwijs, de opvang, de jeugdhulp en bij gemeenten met een rol in de sturing van die samenwerking daarom geen blauwdruk, maar wel richting. Door inspiratie, tips en handvatten te bieden om samen het gesprek aan te gaan over optimale samenwerking. De kenniskaart biedt:

- indicatoren voor de kwaliteit van de samenwerking;
- een quickscan om te meten hoe ver u al bent met samenwerken;
- informatie over de organisatie van ondersteuning en hulp in samenwerkingsverbanden en gemeenten;
- een beeld van de eigen én de gezamenlijke taken;
- de meest gestelde vragen over de samenwerking;
- signalen uit de praktijk over wat goede samenwerking kan opleveren voor alle betrokkenen.

Interprofessioneel samenwerken

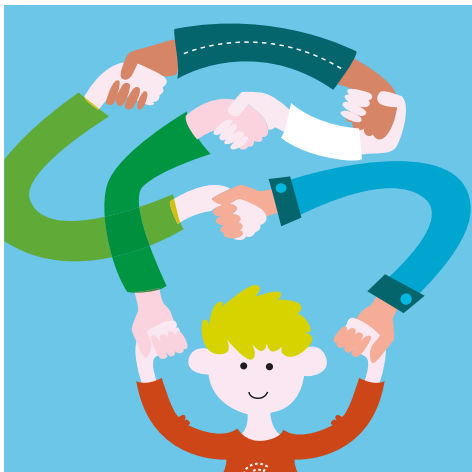
Professionals in het onderwijs, de kinderopvang en jeugdhulp onderzoeken samen met de jongere en de ouders wat er nodig is om de hulpvraag van de jongere te beantwoorden. Zij kijken daarbij naar zijn/haar levensloop perspectief.

Dat vraagt van de onderwijs- of jeugdhulpprofessional steeds om een professionele afweging: kan ik de jongere zelf helpen of is aanvullende expertise nodig? De professional moet daarvoor beschikken over competenties voor interprofessioneel samenwerken. Zij behoren elkaar en elkaars expertise te kennen en te weten hoe ze efficiënte verbindingen moeten leggen. Die verbinding kan veel opleveren voor kinderen en gezinnen. De school of opvang is immers de belangrijkste signaleerder van gedrags- en ontwikkelingsproblemen bij jongeren, maar ook van belemmeringen in hun thuissituatie. Daarnaast bieden de professionals op scholen en opvang zelf al veel ondersteuning, zowel bij het leren, als bij de sociaal-emotionele ontwikkeling. Ook geven zij voorlichting aan leerlingen én ouders, wat preventief kan werken. Voor de jeugdhulp zijn scholen en opvang dan ook onmisbare partners en een laagdrempelige plek om hulp te bieden. Andersom hebben scholen ook de jeugdhulp nodig. Problemen op school hebben niet altijd te maken met leren, maar zijn vaak gerelateerd aan opvoeden en opgroeien. Dan moet de school in samenspraak met de jeugdige en ouders snel jeugdhulp in kunnen schakelen.

Wat levert samenwerking op?

“Door deel te nemen aan het casuoverleg op de scholen, leer ik de scholen, de leerkrachten en hun aanpak kennen. En ik zie ook de leerlingen. Ik ben zichtbaarder voor leerlingen, ouders en leerkrachten en de lijnen worden korter. Binnenkort gaan we ook gesprekken houden in de school voor ouders en voor leerkrachten. Dan ben ik niet alleen die foto in de schoolgids. Dat werkt aan alle kanten zoveel beter.”

Voor ouders en jongeren

- Hun eigen ondersteunings- en hulpvragen en levenslopperspectief staan centraal.
- Ze hebben zelf meer invloed en regie op het hulptraject.
- Zij krijgen sneller lichte hulp in de eigen leefomgeving, om verergering en specialistische hulp te voorkomen.
- Jeugdhulp in de school maakt de drempel lager voor het vragen van hulp.
- Zij hoeven minder vaak hun verhaal te doen.
- Ze beslissen samen over onderwijsondersteuning én jeugdhulp.
- Er is samenhang in de ondersteuning op school, de opvang en de jeugdhulp thuis; mét elkaar en niet langs elkaar heen.
- Er is minder voortijdige schooluitval en thuiszitten.
- Samenwerken vanuit een levenslopperspectief biedt kansen op een positieve schoolloopbaan en maatschappelijk succes.

Voor scholen en jeugdhulp ...

- Leraren voelen zich ondersteund door adviezen van de jeugdhulp en kunnen de leerling beter begeleiden.
- Hulpverleners kennen kind en gezin beter door informatie van de school.
- Professionals in onderwijs, opvang en jeugdhulp spreken één taal en werken handelings- en opbrengstgericht.
- Professionals werken samen, omdat geen van hen in alle domeinen thuis kan zijn.
- Signalering door jeugdhulp wordt door samenwerking met scholen en kinderopvang sterk verbeterd en andersom.
- Scholen signaleren situaties bij jongeren en gezinnen die niet uit zichzelf naar jeugdhulp toe komen.
- Samenwerking vergroot de kwaliteit van het onderwijs, de kinderopvang en van de jeugdhulp.
- Interdisciplinaire kijken, maakt de analyse sterker, waarmee in één keer de meest passende aanpak wordt gekozen.
- Samen is er meer zicht op lacunes, overlap of belemmeringen in het zorgaanbod in het onderwijs en de jeugdhulp.
- Samen kan er meer aandacht komen voor de gehele levensloop van de jongere.

Voor gemeenten

- Jeugdhulp wordt efficiënter ingezet door aan te sluiten bij de belangrijkste signalerings- en actieplaatsen voor jeugd.
- Kwetsbare jongeren en hun gezinnen worden sneller bereikt, waardoor lichte hulp vaker volstaat en specialistische hulp minder vaak nodig is.
- Toewijzing van onderwijsondersteuning, jeugdhulp, medische zorg op school, Wmo-zorg, en leerlingenvervoer kan in één pakket geregeld worden, samen met de ouders en jongere.
- Preventieve activiteiten worden in de school laagdrempelig en met een groot bereik aangeboden.
- Door scholen te betrekken bij de inkoop van jeugdhulp kom je tot integrale arrangementen met kwaliteit en effectiviteit.
- Deze aanpak draagt bij aan het realiseren van de transformatiedoelen.
- Minder voortijdige schoolverlaters en minder thuiszitters.
- Betere interne afstemming en integraal beleid binnen gemeenten.

Anders denken

In onderwijs en jeugdhulp

Met de nieuwe Jeugdwet en de invoering van passend onderwijs moeten de samenwerkingsverbanden in het onderwijs en de gemeenten de organisatie van het onderwijs en de jeugdhulp organiseren. Daarnaast is een verandering nodig in de cultuur en benaderingswijze van jongeren en hun ouders.

Doel van passend onderwijs

“Een passend aanbod van onderwijs en ondersteuning voor elke leerling, die bij de school wordt aangemeld, zo thuisnabij mogelijk, ook voor kinderen met een beperking of gedragsvragen, die extra ondersteuning nodig hebben.”

Doel van de transitie jeugdzorg

“Als opvoeding door ouders niet vanzelf gaat moet het jeugdstelsel snel, goed en op maat functioneren: ‘Geen kind buiten spel!’ Het stelsel moet een integrale aanpak bevorderen, gericht op eerdere ondersteuning, zorg op maat en betere samenwerking rond jongeren en gezinnen.”

We willen minder kosten voor zwaardere jeugdzorg en een eenvoudiger stelsel met minder bureaucratie en versnippering. Ook willen we de term ‘zorg’ zo veel mogelijk vermijden. In het onderwijs spreken we nu over ‘ondersteuning’ en alle zorg voor jongeren en hun ouders heet nu ‘jeugdhulp’. We willen een kanteling in het denken, waarin niet het ‘verzorgen’, maar het ‘versterken van de eigen kracht’ van jongere en ouders centraal staat.

kijken naar problemen en beperkingen	→	focus op mogelijkheden, eigen kracht, ondersteuningsbehoeften
‘wat heeft dit kind?’	→	‘wat heeft dit kind nodig?’
probleemgericht	→	oplossings- en handelingsgericht
verwijzen/uitstoten van kind/gezin met problemen	→	invliegen van (extra) ondersteuning en hulp
bureaucratie en indicaties op basis van ‘etiketten’	→	snel op maat arrangeren van ondersteuning en hulp
‘praten en beslissen over jongeren/ouders’	→	‘praten en beslissen mét jongeren/ouders’
lange hulptrajecten zonder focus op resultaat	→	doelgericht werken en evalueren van opbrengsten
gescheiden aanpak in onderwijs en jeugdhulp	→	integrale en afgestemde analyse vanuit levensloopperspectief

Organisatie

Onderwijsondersteuning en jeugdhulp

Partners in de wijk en de regio

- Eigen netwerk
- Scholen
- Kinderopvang, BSO
- (School-) maatschappelijk werk
- Leerlicht
- Jeugdgezondheidszorg / GGD
- Jeugd-GGZ
- MEE
- Politie
- Huisarts
- Veilig Thuis
- Kinderbescherming
- Welzijnswerk; jeugd- en jongerenwerk
- Sport- en buurtwerk
- Vrijwilligersinitiatieven

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de inrichting van de lichte jeugdhulp en de toegang tot de specialistische jeugdhulp. Samenwerkingsverbanden Passend onderwijs po en vo zijn verantwoordelijk voor de inrichting van de ondersteuningstoewijzing in het onderwijs. Bekijk de hoofdlijnen:

Organisatie van de onderwijsondersteuning

Scholen (ofwel hun besturen) werken samen in een samenwerkingsverband Passend onderwijs. Daarvan bestaan er 76 in het po en 73 in het vo. Die samenwerkingsverbanden bepalen hoe de ondersteuning voor leerlingen die meer nodig hebben dan het reguliere onderwijs geregeld is.

Alle scholen bieden minimaal de basisondersteuning, zoals die in hun samenwerkingsverband is vastgesteld. Daarnaast beschrijven zij in hun schoolondersteuningsprofiel (SOP), welke aanvullende ondersteuning zij eventueel kunnen bieden aan hun leerlingen.

Als die basisondersteuning voor een leerling niet toereikend is, kan een school, in overleg met de ouders, extra ondersteuning, ook wel arrangement genoemd, inzetten. Dit wordt aangevraagd bij het samenwerkingsverband of schoolbestuur. Vaak heeft dat de vorm van extra expertise / menskracht, soms een zelf te besteden budget.

Voor het aanvragen hiervan brengen scholen in beeld wat de belemmerende en bevorderende factoren zijn voor de ontwikkeling van de leerling. Ook factoren in de thuis- of vrijetijdssituatie kunnen daartoe behoren. Scholen maken een Ontwikkelingsperspectief (OPP), waarin ook het uitstroomprofiel voor de leerling is opgenomen en waarover met de ouders overlegd wordt.

Vrijwel alle scholen kennen een vorm van casusoverleg, waarin naast leerling/ouders en de school ook onderwijsondersteuners van het schoolbestuur of samenwerkingsverband kunnen deelnemen, maar ook jeugdhulpprofessionals. Hier kan integraal worden bekeken wat ondersteuningsbehoeften en hulpvragen zijn en welk aanbod aan onderwijsondersteuning en jeugdhulp dan nodig is.

Wanneer een leerling nog meer of specialistischer ondersteuning nodig heeft, kan een plaatsing in het sbo, praktijkonderwijs of het (v)so zinvol zijn. Hierover wordt met ouders overlegd. Daarvoor is naast een OPP ook een deskundigenadvies nodig. Het samenwerkingsverband beslist over de toelaatbaarheid tot de speciale onderwijsvoorzieningen en geeft daartoe een Toelaatbaarheidsverklaring (TLV) af.

Organisatie van de jeugdhulp

Gemeenten en zorgaanbieders zijn samen verantwoordelijk voor de toegang en het bieden van jeugdhulp. De manier waarop gemeenten preventie, ondersteuning en hulp organiseren, is niet wettelijk voorgeschreven. Veel gemeenten geven een team van beroepskrachten uit verschillende instellingen een centrale rol. Vaak heet dit een (sociaal) wijkteam, buurtteam of CJG.

In een wijkteam werken jeugdprofessionals uit verschillende disciplines met elkaar samen. Doordat traditionele scheidslijnen vervagen, maken deze teams een meer integrale aanpak eenvoudiger. Zo'n team werkt bij voorkeur vanuit een centrale plek en moet goed toegankelijk zijn voor mensen die zelf informatie of hulp zoeken.

Het team heeft ook een signalerende functie, in de wijk en op school, en kan dan werken aan preventie en vroegtijdige interventie. Het is de bedoeling dat de inzet van meer specialistische hulp daardoor op den duur afneemt.

De specialistische zorg, zoals de Jeugd-GGZ, de ambulante jeugdhulp, de jeugd-bescherming, veilig thuis en de raad voor de kindbescherming zijn veelal regionaal georganiseerd. Het wijkteam vormt de toegang tot die specialistische jeugdhulp. Dat kent verschillende varianten: de specialistische expertise is aanwezig in het wijkteam zelf, of de jeugdprofessionals in het wijkteam zijn gemandateerd om daarvoor zelf een beschikking af te geven, of er is nog een 'poortwachters-' of 'zorgmakelaarsfunctie' (bij de gemeente) voor ingericht.

Specialistische jeugdhulp die wordt ingezet moet in lijn zijn met het gemeentelijke beleid en het beschikbare aanbod binnen de gemeente. Gemeenten hebben hierover (inkoop)afspraken gemaakt met aanbieders in hun werkgebied. Soms wordt het onderwijs hierbij betrokken.

Als ouders (tijdelijk) niet in staat blijken hun kind een gezonde en veilige opvoeding te bieden, en zij vrijwillige hulp daarbij afwijzen, kan Veilig Thuis een onderzoek doen of kan een kinderrechter een jeugdbeschermingsmaatregel opleggen. Het wijkteam draagt zorg voor de toeleiding en begeleiding van ouders hierheen.

Eigen en gezamenlijke taken

Onderwijs en jeugdhulp

Inspiratie voor de bijdragen van jeugdhulp in de ondersteuningsroute van het onderwijs vind u hier: <http://nji.nl/nl/Download-Nji/Ondersteuningsroute-po.pdf> en <http://nji.nl/nl/Download-Nji/Model-ondersteuning-vo.pdf>

	Passend onderwijs	Gezamenlijke acties – raakvlakken	Jeugdhulp
preventie preventie in de wijk en basis-ondersteuning op school	Scholen bieden basisondersteuning volgens de norm die het SWV heeft bepaald, in een veilig pedagogisch klimaat. Naast cognitieve vaardigheden is er ook aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling. Scholen zijn van begin af aan gericht op partnerschap met ouders.	Jeugdhulp draagt bij aan de basisondersteuning van scholen door preventieprogramma's (zoals gezonde leefstijl, sociale vaardigheden, enz.) aan te bieden op scholen en bij te dragen aan de versterking van de pedagogische basiskwaliteit. Scholen bieden ruimte en ondersteuning voor preventieve- en opvoedactiviteiten van jeugdhulp en buurtwerk.	Jeugdhulpprofessionals in de wijk geven antwoord op de meest voorkomende opvoed- en opgroevragen door middel van individuele adviesgesprekken of groepsgericht aanbod. Zo nodig bieden deze professionals kortdurende hulp, door zoveel mogelijk aan te sluiten bij de eigen kracht van ouders en hun eigen netwerk.
signaleren van ondersteunings- en hulpvragen	Scholen signaleren extra ondersteuningsbehoeften en hulpvragen van leerlingen, ouders en leraren. Zij bespreken dit met de leerling, ouders en collega's en bieden passende ondersteuning. Zij maken de afweging wat zij zelf kunnen of dat ze expertise van anderen moeten toevoegen.	Jeugdhulp kan deskundigheidsbevordering bieden aan scholen ten behoeve van signalering van opvoed- en opgroevragen. Wederzijdse consultatie is mogelijk op basis van signalen op school of in de wijk. Vroegtijdige signalering van risicogezinnen door signalen van school, leerplicht en jeugdhulp met elkaar te bespreken.	Jeugdhulpprofessionals in de wijk en leerplicht signaleren ondersteuningsbehoeften van kinderen, gezinnen en beroepsopvoeders. Door zichtbaar te zijn op plekken waar kinderen en ouders al komen en door samenwerkingsafspraken te maken over de toegang. Het consultatiebureau en de jeugdarts hebben een belangrijke signaalfunctie.
samen beslissen over benodigde (extra) ondersteuning en jeugdhulp	Na consultatie van partners kan door de school snel extra ondersteuning of schoolmaatschappelijk werk worden ingezet. Zo nodig maakt de school een OPP. Ook kan school het initiatief nemen voor een interprofessioneel overleg. De ib'er overweegt welke externe professionals uitgenodigd moeten worden voor de hulpvraag.	School en jeugdhulp voeren met ouders (leerling) interprofessioneel overleg om de ondersteuningsbehoeften en hulpvraag te analyseren en te besluiten welk aanbod aan (extra) onderwijs-ondersteuning en/of jeugdhulp nodig is. Er worden afspraken gemaakt over wie wat doet om snel ondersteuning op school en hulp thuis in gang te zetten, over de regierol, bewaking van de voortgang, terugkoppeling en evaluatie.	Samen met ouders kijken jeugdhulpprofessionals, bijv. in een 'keukentafel-gesprek' wat de eigen kracht van de jongere/ouders is en welke hulp passend is. Zij maken de afweging wat zij zelf kunnen of waarvoor zij een andere professional uit de wijk de specialistische jeugdhulp, kinderopvang of school nodig hebben.
toewijzen van speciale ondersteuning en specialistische jeugdhulp	Voor specialistische ondersteuning wordt een deskundigenadvies en een OPP gemaakt, voor het verkrijgen van een Toelaatbaarheidsverklaring (TLV) van het samenwerkingsverband. De school begeleidt leerling en ouders naar die voorziening. Er wordt getoetst of jeugdhulp al betrokken is en daarmee wordt afgestemd.	Afstemmen van de trajecten (zo nodig) voor toelating tot een specialistische onderwijsvoorziening, (medische) zorg in het onderwijs, specialistische jeugdhulp, aanvullende begeleiding of onderwijs-ondersteuning en leerlingenvervoer. In het OPP is de inzet van jeugdhulp beschreven en in plannen van de jeugdhulp is de rol van de school beschreven.	Wanneer jongeren / ouders niet op eigen kracht verder kunnen, zoekt het wijkteam passende hulp. Voor het inschakelen van gespecialiseerde jeugdhulp is een beschikking nodig. Deze stelt de jeugdhulpprofessional zelf, of in samenspraak met een wijkteam, op. Er hoort getoetst te worden hoe het met de kinderen op school gaat.
uitvoering bieden, volgen en evalueren van hulp en ondersteuning	Volgen van de ontwikkeling van de leerling. Hierover contact houden met ouders, benutten van adviezen van onderwijsexperts of jeugdhulp. Met ouders (en leerling!) en ondersteuners evalueren en zo nodig bijstellen van de aanpak. Monitoren van de aanpak en het wel of niet bereiken van gestelde doelen.	Afstemming van extra of speciale onderwijs-ondersteuning en jeugdhulp. Terugkoppeling over voortgang aan beide kanten. Gezamenlijke evaluatie met ouders, school en jeugdhulp van doelrealisatie. Zo nodig gezamenlijk uitvoeren van oza's. Aandacht voor begeleiding van terugplaatsing uit speciaal onderwijs of jeugdhulpinstelling. Afstemming van monitoring. De samenwerking evalueren en versterken.	Als de benodigde expertise aanwezig is binnen het wijkteam voert de jeugdhulpprofessional het gezins- of familiegroepsplan zelf uit. Daarvoor is geen beschikking nodig. Het team kan een familiegroepsplan ook uitbesteden aan aanbieders van jeugd- en opvoedhulp. De jeugdhulp professional uit het wijkteam blijft betrokken bij het gezin.

Optimale samenwerking

Onderwijs en jeugdhulp

“Ik heb een eetverslaving. Door de voorlichting op onze school van de jeugdverpleegkundige herkende ik mijn probleem en heb ik contact gezocht met de zorgcoördinator. Samen met hem en mijn ouders is besloten dat ik gesprekken voer met een psycholoog en onder behandeling ben van een diëtist. Ik ben zo blij dat ik eindelijk weet wat ik eraan kan doen en wordt door iedereen gestimuleerd.”

Er bestaan grote verschillen in de organisatie van de onderwijsondersteuning binnen scholen en samenwerkingsverbanden en van de jeugdhulp binnen gemeenten. Daardoor zien we in de praktijk ook grote verschillen in de wijzen waarop onderwijs en jeugdhulp samenwerken. Zo lang als onderwijs, jeugdhulp, opvang en jongerenwerk nog sterk gescheiden zijn, is het nodig om effectieve organisatievormen te creëren, met korte lijnen, flexibele inzet en ruimte om te beslissen wat nodig is.

Ook stelt dit eisen aan vakmanschap, samenwerkingsvaardigheden en reflectievermogen van professionals. Zij moeten beschikken over de competenties om signalen bij jongeren en ouders tijdig op te merken en met hen te delen. Zij moeten ook de professionele afweging kunnen maken of zij het zelf kunnen aanpakken of dat er aanvullende expertise nodig is. Zij moeten zichzelf kunnen zien als deel van een netwerk rond het kind, de expertise van anderen kennen, vinden en inzetten. Dit vraagt in naast opleiding, scholing en beroepsregistratie ook tijd en ruimte voor reflectie en beraad. Reflectie vindt bij voorkeur gezamenlijk plaats op de werkvloer, met verschillende professionals uit de verschillende sectoren. Zo wordt ook gebouwd aan een gezamenlijke taal en cultuur.

Vroegtijdige en afgestemde ondersteuning en hulp op school en thuis heeft de grootste kansen wanneer de jeugdhulp daadwerkelijk aanwezig is in de school. Niet alleen voor overleg, maar ook voor consultatie en advies, preventieve ondersteuning, observatie en het bieden van lichte hulp aan jongeren of ouders. Wanneer de expertise van meerdere professionals uit onderwijs en jeugdhulp nodig is vormt een effectief interprofessioneel overleg (ondersteuningsteam, mdo, zat), waarin de ondersteuningsbehoeften en hulpvragen integraal beoordeeld worden, een goede basis. Streven is dat met de leerling, ouders en de benodigde professionals in één keer alle benodigde extra of speciale ondersteuning op het gebied van onderwijs, lichte of specialistische jeugdhulp, (medische) zorg, begeleiding, leerplicht en leerlingenvervoer geregeld kan worden. Ook spreken zij af hoe ze de ondersteuning en hulp volgen en evalueren. Daarvoor is een mandaat voor onderwijs- en jeugdhulpprofessionals en medewerkers van gemeenten nodig, ter voorkoming van bureaucratie of drempels. Aandacht voor de schoolloopbaan van een kind moet standaard onderdeel vormt van het gezinsplan en opvoed- en opgroeihulp moet altijd onderdeel vormen van een OPP of handelingsplan van de school, als extra- of speciale ondersteuning op school én jeugdhulp nodig zijn. Soms is een gecombineerd onderwijs-zorgarrangement noodzakelijk, bijvoorbeeld wanneer een leerling anders thuis komt te zitten.

Partnerschap met ouders en jongere is cruciaal. Dat begint niet pas wanneer er zorgen zijn rond een kind, maar al bij de start in het onderwijs en bij de start van hulp bij opvoeden en opgroeien. De talenten en eigen kracht van jongeren en ouders vormen het uitgangspunt. Jongeren en ouders worden bij alle stappen in een traject betrokken en waar mogelijk hebben zij een regierol. Wanneer zij daartoe niet in staat zijn, kan een professional naast hen staan en hen daarbij ondersteunen of het stokje tijdelijk overnemen. Door nauw met ouders samen te werken en transparant te zijn in alle stappen is privacy meer een kans voor zorgvuldigheid, dan een belemmering voor samenwerking. Pas wanneer dat partnerschap met jeugdige/ouders niet tot stand komt of de veiligheid van een kind in het geding is, zijn privacyregels (of beargumenteerde afwijkingen daarvan) aan de orde. Voor meer informatie over privacy in de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp zie: <http://nji.nl/nl/Verbinding-onderwijs-en-jeugdhulp/Privacy>

Facts & figures

Optimale samenwerking door:

- Gezamenlijke professionalisering
- Jeugdhulp aanwezig op de school
- Interprofessioneel overleg
- In één keer alle ondersteuning en hulp regelen
- Mandaat professionals voor beslissen over hulp
- In gezinsplan altijd aandacht voor schoolloopbaan
- In opp/handelingsplan aandacht voor opvoedhulp
- Zo nodig onderwijs-zorgarrangementen inrichten
- Partnerschap en regie met jongere en ouders

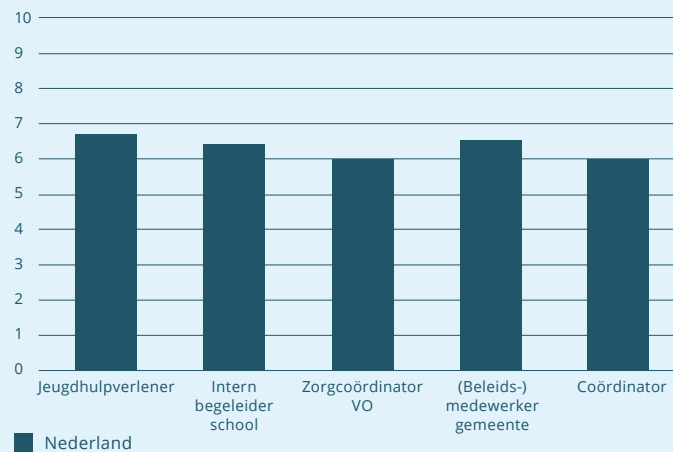

Trends en cijfers

- 87% van de gemeenten heeft een wijkteam; van de G32 is dat 95%
- 70% van de aanmeldingen bij wijkteams komt via scholen
- Steeds vaker zijn ouders aanwezig bij multidisciplinair overleg
- 33% van de gemeenten heeft één of meer aparte teams voor jeugd
- in 44% van de gemeenten is het wijkteam verbonden met de ondersteuningsstructuur van het po en in 34% met het vo
- in 15% van de gemeenten zijn er geen afspraken tussen wijkteam en po en in 21% niet voor het vo
- 77% van de scholen in het po heeft een zorg-/ondersteuningsteam op school. Kernpartners daarin zijn bij 82% de IB'er, smw-er en jgz
- In het vo heeft 89% van de scholen een intern zorgoverleg
- In het vo heeft 98% van de scholen een zat/mdo met externe partners, zoals leerplicht (99%), JGZ (98%), smw (89%), politie (71%) en jeugdhulp (70%)
- 37% van de samenwerkingsverbanden vo geeft aan dat er in de gemeenten waar de vo-scholen zijn gevestigd een centraal jeugdteam 12+ beschikbaar is; bij 45% is dit niet het geval
- Daar waar een centraal jeugdteam 12+ op gemeentelijk niveau aanwezig is, noemt 50% de aansluiting op het wijkteam/CJG effectief; eveneens 50% geeft aan dat de aansluiting in sommige gemeenten wel en in andere niet effectief is.
- In gemeenten zonder centraal jeugdteam 12+ voor vo-scholen, geeft 71% aan dat er een effectieve aansluiting op het wijkteam/cjg is.

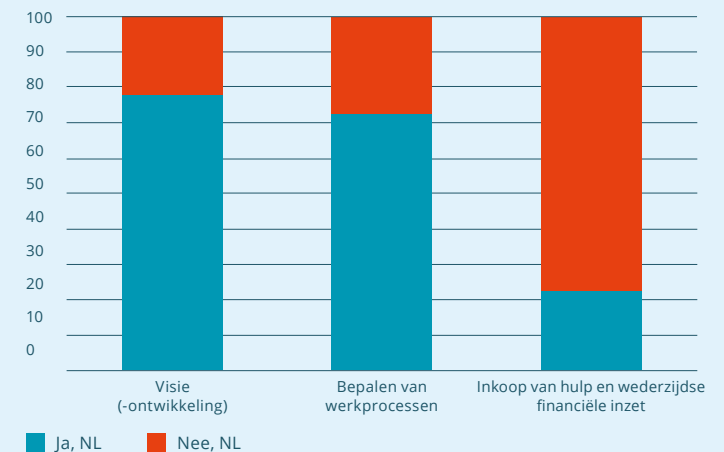
De grafieken hieronder komen uit de monitor Aansluiting Onderwijs en jeugdhulp (Monitor AOJ) van maart 2017, die het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) beschikbaar stelt voor gemeenten en samenwerkingsverbanden. De gegevens zijn gebaseerd op de (beperkte) groep gebruikers van de monitor.

Rapportcijfer voor samenwerking onderwijs en jeugdhulp

In deze grafiek wordt zichtbaar dat er wel vrij veel eensgezindheid is over de waardering van de samenwerking, maar dat het resultaat nog flink omhoog kan.

Samenwerking in de sturing van verbinding onderwijs en jeugdhulp

In deze grafiek wordt zichtbaar dat er nog veel te verbeteren valt aan de sturing op de samenwerking; hoe concreter hoe meer er (nog) niet wordt samengewerkt.

Kwaliteit

Van bestuurlijke samenwerking

“Onderwijs en jeugdhulpverlening zijn twee verschillende werelden, maar voor jongeren (en hun ouders) moeten die bij elkaar komen. Als gemeente stemmen wij in het OOGO ons Jeugdplan af met de samenwerkingsverbanden po en vo. En dat gaat verder dan mooie woorden en ambities. We maken concrete afspraken over wat de schoolbesturen en samenwerkingsverbanden bieden aan extra en speciale ondersteuning en wat wij als gemeente bieden aan hulp voor jongeren en gezinnen. We zien dat het werkt om de jeugdhulp in de scholen aanwezig te laten zijn. Jongeren en ouders krijgen dan veel vroeger en sneller hulp als zij dat nodig hebben. De drempel is dan heel laag.”

Besturen aan zet

Om de kwaliteit in de praktijk van samenwerking tussen professionals in onderwijs en jeugdhulp te realiseren, zijn bestuurlijke inspanningen noodzakelijk. Daarvoor formuleren de bestuurlijke partijen, de gemeenten en de samenwerkingsverbanden Passend onderwijs, een gezamenlijke visie en intenties en maken zij concrete afspraken over de organisatie en de kwaliteit van de aansluiting.

Concreet:

- Er is een gezamenlijke visie op het belang, het doel en de ambities van de verbinding van onderwijs en wijk en jeugdhulp opgesteld.
- De visie is leidend voor de organisatie, de inrichting en de werkwijzen van de samenwerking in de praktijk.
- De visie en organisatie van de uitvoering zijn bekend bij alle professionals in onderwijs, opvang en wijk en jeugdhulp.
- Er zijn heldere afspraken gemaakt over:
  - de wijze waarop lichte hulp in de wijk snel ingezet kan worden bij signalen vanuit scholen, zowel in het po, vo, als (v)so;
  - de wijze waarop scholen snel en flexibel de expertise van de specialistische jeugdhulp kunnen inschakelen;
  - het integraal arrangeren van onderwijsondersteuning, jeugdhulp op school, medische zorg op school, hulp in het gezin, leerlingenvervoer.
- Er wordt jaarlijks vastgesteld welke gezamenlijke professionalisering nodig is voor onderwijs- en jeugdhulpprofessionals van de jeugdhulp.
- Het onderwijs wordt betrokken bij de inkoop van jeugdhulp door gemeenten.
- De monitoring van geboden ondersteuning en jeugdhulp en de opbrengsten daarvan door gemeenten en onderwijs zijn op elkaar afgestemd.
- De samenwerking wordt minimaal een keer per jaar geëvalueerd, met beleids- en praktijkvertegenwoordigers uit onderwijs en jeugdhulp.

De oogo's over het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband en het jeugdplan van de gemeente en de lea's en rea's zijn geschikt om afspraken te maken en bovenstaande zaken te regelen. Daarbij is het belangrijk om te zoeken naar de meest passende schaal voor beide partijen. Dit om te voorkomen dat gemeenten met meerdere samenwerkingsverbanden heel uiteenlopende afspraken moeten maken of dat samenwerkingsverbanden die met veel gemeenten te maken hebben overal met andere organisatievormen van de jeugdhulp te maken krijgen. Regionale samenwerking tussen gemeenten is essentieel voor onderwijstypen die niet aan één wijk gebonden zijn, zoals het vo en het (v)so en het mbo.

Quickscan kwaliteit

Van signalering tot evaluatie
van hulp

Stand van zaken in regio

De kwaliteit van de ondersteuningsroute wordt bepaald door een groot aantal factoren in en om de school en in de wijk. Denk daarbij aan de kwaliteit van de gehele ondersteuningsroute op school en binnen het samenwerkingsverband en de kwaliteit van het lokale jeugdhulpaanbod in de gemeente en regio. Doel van de kwaliteitscheck is om snel een beeld te krijgen van de stand van zaken in de regio. Voor een uitgebreider beeld heeft het NJi een monitor Aansluiting Onderwijs & Jeugdhulp ontwikkeld.

Zie <http://nji.nl/nl/Verbinding-onderwijs-en-jeugdhulp/Monitor-Aansluiting-Onderwijs-Jeugdhulp>.

Gerichter gesprek over samenwerking

Met behulp van de quickscan en de monitor kan het gesprek over de kwaliteit van de samenwerking gericht worden gevoerd. Zo krijgen leerlingen, ouders en leerkrachten vroeger, sneller en een passendere ondersteuning.

Thema's quickscan

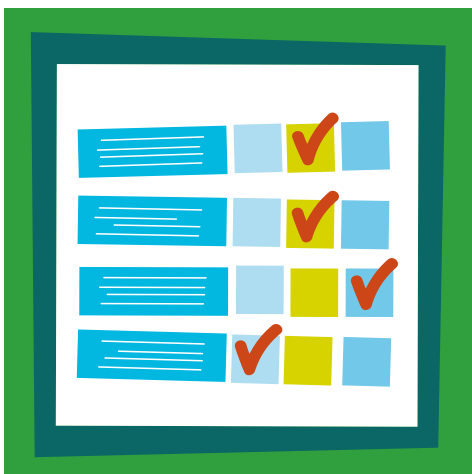
Deze quickscan bevat dezelfde thema's die belangrijk zijn bij het samenwerken:

1. Preventie in de wijk en basisondersteuning op school.
2. Signaleren van ondersteunings- en hulpvragen.
3. Samen beslissen over benodigde (extra) ondersteuning en jeugdhulp.
4. Toewijzen van speciale ondersteuning in het onderwijs en specialistische jeugdhulp.
5. Uitvoering in de vorm van bieden, volgen en evalueren van jeugdhulp en (extra) ondersteuning op school.

Daarnaast besteedt de scan aandacht aan het behalen van de doelstellingen. U gebruikt de quickscan zowel voor een snelle check op de kwaliteit van een overleg op school als in een casusoverleg op wijkniveau.

Doelgroep

De scan is voor onder andere de intern begeleider, zorgcoördinator, schoolleider, directeur van het samenwerkingsverband, professional of coördinator van een wijkteam.

Quickscan kwaliteit

Samenwerking onderwijs en jeugdhulp

“Goed om samen met de leerling en ouders, school en jeugdhulp arrangementen op te stellen, zodat we maatwerk kunnen leveren. Geen enkele hulpvraag is namelijk hetzelfde. In zo'n arrangement wordt op school extra ondersteuning geboden aan de leerling en daarnaast kan ook thuis hulp worden geboden door de jeugdhulp. In de OPP's die scholen maken bij extra ondersteuning of een verwijzing naar speciaal onderwijs nemen we ook altijd op wat er eventueel door jeugdhulp wordt gedaan om de jongere, de ouders én de leerkracht te ondersteunen.”

---

1. preventie

Is goed   Neutraal   Kan beter

De professionals van onderwijs en jeugdhulp kennen de populatie in de wijk / het dorp en stemmen hun preventieve activiteiten en ondersteuningsaanbod daarop af.

Opmerkingen:

De professionals van onderwijs en jeugdhulp stellen gezamenlijk preventieve programma's/activiteiten vast en voeren die uit in de school (bijvoorbeeld sociale vaardigheden, gezonde leefstijl, voorlichting op ouderavonden over opvoedingsvraagstukken, voorkomen van verslaving, etc.

Opmerkingen:

De professionals van onderwijs en jeugdhulp stellen gezamenlijke preventieve programma's vast en voeren die uit in de wijk, zoals gezamenlijke sportprogramma's, de weg wijzen naar hulpverlening etc.

Opmerkingen:

2. signalering

Is goed   Neutraal   Kan beter

De professionals in het wijkteam en de school zijn toegerust om een hulpvraag te herkennen en te signaleren.

Opmerkingen:

De focus ligt altijd op wat zowel jongeren, ouders als leraren nodig hebben aan hulp en ondersteuning.

Opmerkingen:

De professionals in het wijkteam en in de school zijn in staat om af te wegen of zij zelf de benodigde hulp te bieden of dat aanvullende expertise nodig is en van wie dan.

Opmerkingen:

3. interprofessionele bespreking

Is goed   Neutraal   Kan beter

De voor de casus relevante partners en ouders en bij voorkeur ook de jongere, zitten samen aan tafel.

Opmerkingen:

Onderzocht wordt wat de ondersteuningsbehoeften en mogelijkheden zijn van jongeren, ouders en onderwijsgeevenden.

Opmerkingen:

“We maken ons al jaren zorgen over onze zoon en vonden bij niemand gehoor. Hij heeft geen vrienden en gedraagt zich soms vreemd. We kunnen er geen vinger op leggen. Bovendien spijbelt hij. We hebben onze zorgen met de mentor besproken. Ook zij begrijpt hem niet altijd en heeft toestemming gevraagd om samen met ons hem te bespreken in het casusoverleg van de school, waarbij ook de leerplechtambtenaar, een orthopedagoog en de jeugdarts betrokken zijn. Dat was een verademing omdat in één overleg de stukjes van de puzzel bij elkaar werden gelegd en acties werden afgesproken. Veel is duidelijk, nog niet alles, maar we voelen ons gehoord en begrepen en hebben er alle vertrouwen in dat de goede hulp wordt ingezet.”

Doelen en aanpak worden gezamenlijk vastgesteld.

Opmerkingen:

Er wordt duidelijk afgesproken wat ieders taak is.

Opmerkingen:

Er wordt duidelijk afgesproken wie de regie heeft (samen met de jongere/ouders) in de casus.

Opmerkingen:

4. toewijzing

Is goed   Neutraal   Kan beter

De school regelt samen met de onderwijsondersteuner van bestuur of samenwerkingsverband de aanvraag voor extra of speciale ondersteuning, en zo nodig de toelaatbaarheidsverklaring.

Opmerkingen:

De jeugdprofessional regelt de toegang (beschikking) tot lichte en specialistische jeugdhulp, specialistische medische zorg of de jeugdbescherming.

Opmerkingen:

In het OPP wordt ook de jeugdhulp voor de jongere of het gezin opgenomen.

Opmerkingen:

In het familieplan wordt ook de schoolloopbaan en de ondersteuning op school opgenomen.

Opmerkingen:

5. uitvoering

Is goed   Neutraal   Kan beter

De casusregisseur bewaakt de voortgang en geeft terugkoppeling van de inzet van betrokken professionals.

Opmerkingen:

De ontwikkeling van de leerling / ouders wordt gevolgd door school en jeugdhulp.

Opmerkingen:

De doelen en aanpak worden op vastgestelde momenten gezamenlijk geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

Opmerkingen:

Veelgestelde vragen

Wanneer betrek je de ouders bij de ondersteuning of hulp?

Vanaf de start. Om leerlingen zich optimaal te laten ontwikkelen is goed partnerschap van school en ouders onontbeerlijk. Op basis van die relatie zijn de lijnen kort en is communicatie vanzelfsprekend. Daardoor komen berichten, dat er mogelijk iets aan de hand is, niet als verrassing: niet voor school en niet voor de ouders. Het opbouwen van die relatie begint al bij het eerste contact met school. De informele en formele momenten worden daarbij benut. Wanneer school en ouders de zorgen delen, dan kunnen ze samen besluiten om het kind in het ondersteuningsteam/mdo van school te bespreken om de ondersteuningsbehoeften en hulpvraag te analyseren en de nodige hulp in gang te zetten.

Hoe kan een VO- of (V)SO-school omgaan met de verschillende wijkteams in de stad en omliggende gemeenten?

Vo en (v)so-scholen hebben te maken met heel veel verschillende wijkteams in een of meer gemeente(n) en verschillen tussen de inrichting van de jeugdhulp in verschillende gemeenten. De lijnen van de school naar de jeugdhulp worden dan steeds anders gelegd. Ofwel de (zorgcoördinator van de) school zelf legt al die lijnen, wanneer voor een leerling jeugdhulp nodig lijkt. Zij moeten dan contactpersonen hebben bij al die verschillende wijkteams. Een andere (vaker voorkomende variant) is dat de schoolmaatschappelijk werker het eerste aanspreekpunt is, die zelf al lichte hulp kan bieden en zo nodig de leerling of ouders doorleidt naar het wijkteam van hun thuispostcode. Een derde variant is dat de gemeente waar de school staat een gemeentelijk team heeft voor het vo en (v)so. Dat team is dan voor de school het aanspreekpunt. Gezamenlijk wordt bepaald of en welke jeugdhulp nodig is. Als dat de mogelijkheden van het gemeentelijke team overstijgt leiden zij de leerling en ouders door naar het wijkteam in hun eigen postcodegebied.

Hoe kunnen we als professionals één taal spreken?

De professional van de jeugdhulp en van het onderwijs werken ieder vanuit een eigen perspectief, met een eigen cultuur en met een eigen taal. Zo werkt het onderwijs veelal volgens de principes van het handelingsgericht werken. De jeugdhulp werkt meestal vanuit het oplossingsgericht werken, maar ook vanuit het principe van één gezin-één plan en vanuit eigen kracht van burgers. Het toevoegen van expertise op die van de ander is een goede stap in de richting van een gezamenlijke aanpak en het realiseren van doelen. Een goed voorbeeld daarvan is als de school relevante onderdelen uit het gezins- of familieplan van de jeugdhulp in het OPP van een leerling opneemt. En dat anderzijds de jeugdhulp relevante onderdelen uit het ontwikkelingsperspectief (OPP) van de school van jongere opneemt in het familieplan. Daarnaast is het van doorslaggevend belang dat men elkaar kent en weet te vinden. Gezamenlijke scholing voor professionals uit scholen, jeugdhulp en wijkteams levert hieraan vaak een waardevolle bijdrage. Ook in gezamenlijke casuïstiekbesprekingen ontstaat werkenderwijs een gezamenlijke taal.

Hoe meet je de tevredenheid van ouders en jongeren?

Je kunt de tevredenheid van ouders en kinderen meten door tijdens het ondersteuningstraject regelmatig de gezamenlijk vastgestelde doelen en aanpak met ouders (en met leerlingen) te evalueren. Het betrekken van leerlingen (ook heel jonge) en ouders bij de evaluatie van doelen levert veel positieve resultaten op, doordat eigenaarschap en intrinsieke motivatie daarmee sterk vergroot worden. Verder is het zinvol om bij het afsluiten van de casus het proces en de opbrengsten van de samenwerking met alle betrokkenen, inclusief de ouders en jongere, te evalueren. Dat kan in een gesprek of middels een vragenlijst.

“Bij ons op school zitten drie kinderen uit één gezin, waar we ons zorgen over maken. Ze komen vaak zonder ontbijt op school, zien er onverzorgd uit. We hebben dit met de ouders besproken, maar zij zien het probleem niet zo. We krijgen daar geen vat op. De ouders hebben bij de maatschappelijk werker aangegeven dat zij de kinderen niet aan kunnen. Iemand van het wijkteam sloot aan bij ons ondersteuningsteam en daarin is dit gezin besproken. Zij waren bij het overleg aanwezig. We hebben in dat overleg gezocht naar mogelijke ingangen om de ouders te ondersteunen. Afgesproken is dat de jeugdverpleegkundige hen extra oproept voor een gesprek, om de verzorging met hen te bespreken; de jeugd-professional en de school gaan samen met de ouders in gesprek om de mogelijkheden te bespreken om hen te ondersteunen bij hun opvoedingsvragen.”

Heb ik altijd toestemming van ouders nodig om met andere professionals te overleggen over een kind?

De eerste regel daarbij is: voer dat overleg samen met ouders en liefst ook de jongere zelf. Als de ouders er niet bij kunnen of willen zijn hangt het af van met wie je wilt overleggen. Met collega's binnen de school mag overlegd worden. Maar houd je ook dan zoveel mogelijk aan de regels die gelden voor de bescherming van persoonsgegevens. Noem bijvoorbeeld niet de naam van het betreffende kind als dat niet nodig is. Als dat wel nodig is wissel dan alleen informatie uit die voor jou vraag echt relevant is. Wanneer je wilt overleggen met professionals van buiten de school, dan mag dat niet zomaar. De school moet daarvoor beschikken over een privacyreglement en een daaronder liggend convenant met die externe partners. En als je dan met zo'n externe partner wilt overleggen en de ouders en jongere zijn daar niet zelf bij, dan heb je daarvoor hun toestemming nodig (voor jongeren vanaf 12 jaar gelden daarvoor speciale regels). Als je die toestemming niet hebt, kan (en moet) je alleen in situaties dat de school zich heel ernstige zorgen maakt over de veiligheid en ontwikkeling van een leerling, zonder toestemming uitwisselen met externen. Niets doen bij signalen van onveiligheid is voor professionals immers geen optie. Doe het dan ook weer in eerste instantie anoniem en wanneer dat niet kan, beargumenteer dan heel goed waarom je toch zonder toestemming gegevens hebt uitgewisseld met anderen. Een handreiking over gegevensuitwisseling met externe partners is te vinden op nji.nl/nl/Verbinding-onderwijs-en-jeugdhulp/Privacy

Welke mogelijkheden zijn er voor onderwijs en jeugdhulp om samen te werken aan preventie?

- Samen preventieve programma's en activiteiten aanbieden in de school of wijk (naast de eigen preventieve activiteiten die scholen al uitvoeren, zoals Vreedzame school, PBS, Kanjertraining, Taakspel, enz.):
    - Voor leerlingen: programma's rond sociale vaardigheden en weerbaarheid, gezonde leefstijl, relationele en seksuele vorming, faalangstreductie, voorkomen van verzuim, voorkomen van crimineel gedrag, KIES, ...
    - Voor ouders: opvoedthema's aan de orde stellen op ouderavonden, oudercursussen organiseren, taalcursussen, enz.
    - Voor leraren: deskundigheidsbevordering in het signaleren van opvoed-/opgroei problemen, huiselijk geweld en kindermishandeling, rouwverwerking, echtscheiding, gespreksvoering met ouders over lastige onderwerpen, enz...
  - Voor elkaar beschikbaar zijn voor advies- en consultatievragen vanuit scholen of wijkteams
  - Samenwerken rond ziekteverzuim bij leerlingen, door leerplicht, jeugdarts en school
  - Ouders adviseren waar zij voor jeugdhulp terecht kunnen
  - Benutten van de signalen, kennis en ervaring van scholen over kinderen en gezinnen ten behoeve van de hulpverlening
  - Mogelijkheid bieden voor jongeren om op school een vertrouwensfiguur te vinden wanneer de thuissituatie onveilig is
- Daarnaast werkt het ook preventief door in een vroeg stadium samen met jeugdhulp, school en ouders ondersteuningsbehoeften en hulpvragen bij leerlingen, ouders en leerkrachten te signaleren en dan ondersteuning of hulp te bieden.

Zijn er goede voorbeelden te vinden van samenwerking tussen scholen en wijkteams?

Voorbeelden po vindt u op: www.nji.nl/nl/Verbinding-onderwijs-en-jeugdhulp/School-en-wijkteam/Verbinding-in-de-praktijk---po
Voor vo op: www.nji.nl/nl/Verbinding-onderwijs-en-jeugdhulp/School-en-wijkteam/Verbinding-in-de-praktijk---vo
Daarnaast kunt u bij de 'Inspiratie-estafette' iedere laatste vrijdag van de maand een bezoek brengen aan een 'goed voorbeeld'. Dat kan een school, samenwerkingsverband, jeugdhulporganisatie of gemeente zijn. Het doel is om van elkaar te leren en elkaar te helpen de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp vorm te geven. Zie: www.onderwijsjeugd.nl/actuele-informatie/estafette

Terminologie

Afkortingen

CJG	centrum voor jeugd en gezin
GGZ	geestelijke gezondheidszorg
IB'er	intern begeleider
JGZ	jeugdgezondheidszorg
KIES	kinderen in echtscheidings-situaties
LEA	lokale educatieve agenda
MBO	middelbaar beroepsonderwijs
MDO	multidisciplinair overleg
OOGO	op overeenstemming gericht overleg
OPP	ontwikkelingsperspectief
OZA	onderwijs-zorgarrangement
PO	primair onderwijs
PRO	praktijkonderwijs
REA	regionale educatieve agenda
SBO	speciaal basisonderwijs
SMW	schoolmaatschappelijk werk
SOP	schoolondersteuningsprofiel
TLV	toelaatbaarheidsverklaring
VO	voortgezet onderwijs
(V)SO	(voortgezet) speciaal onderwijs
ZAT	zorg- en adviesteam

Met de decentralisaties van de jeugdhulp naar gemeenten en passend onderwijs naar samenwerkingsverbanden is het moeilijk geworden termen te vinden die voor iedereen herkenbaar zijn. We lichten daarom de door ons gebruikte termen en afkortingen hier toe.

Jeugdhulp

Met jeugdhulp bedoelen we alle vormen van hulp en ondersteuning die beschikbaar zijn voor jongeren en hun ouders. Denk aan de (lichte) jeugdhulp in wijkteams, gespecialiseerde jeugdhulp (zoals de jeugd-ggz), jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke dienstverlening, schuldhulpverlening, Veilig Thuis, verslavingszorg, maar ook leerplicht of politie.

Onderwijs / kinderopvang

Soms benoemen we expliciet de kinderopvang, maar niet altijd. Daar waar we het over onderwijs of scholen hebben is dat meestal ook toepasselijk op voorzieningen voor kinderopvang. We besteden in deze Kenniskaart echter niet expliciet aandacht aan de verbinding van kinderopvang en jeugdhulp.

Ondersteuningsteam / mdo

Vrijwel alle scholen kennen een overleg, waarin leerlingen worden besproken, waarover men zich zorgen maakt. Daarin kunnen, naast ouders en jongere, betrokkenen van de school, van het samenwerkingsverband en van de jeugdhulp (contactpersoon wijkteam/CJG, schoolmaatschappelijk werker, jeugdarts of jeugd-verpleegkundige, enz.) deelnemen. De benamingen voor zo'n interprofessioneel overleg variëren sterk; (school)ondersteuningsteam, mdo, zat, zorgbreedtecommissie, zorgteam, enz.) We vatten dit samen met 'ondersteuningsteam'(po) en 'mdo' (vo).

Multidisciplinair of interprofessioneel

In het veld wordt wisselend gesproken over multidisciplinair of interprofessioneel samenwerken. Wij kiezen hier voor 'interprofessioneel samenwerken', omdat dat beter past bij het concept van de jongere en ouders centraal en daaromheen zo nodig expertise toevoegen. Multidisciplinair samenwerken wordt meestal geassocieerd met een bestaande overlegstructuur. Bij multidisciplinair samenwerken heeft elke discipline vanuit zijn eigen professionaliteit en expertise een aparte inbreng. Bij interprofessionele samenwerking met de jongere en ouders wordt toegewerkt naar een gezamenlijk plan van aanpak, doelen en afspraken vanuit een gemeenschappelijke taak.

Kind / jeugdige / ouders

We wisselen het gebruik van het woord 'kind' en 'jeugdige' af. In het primair onderwijs spreken we vaak nog over kinderen, in het voortgezet onderwijs vaker over 'jongere'. Met het begrip 'jeugdige' worden beide groepen aangeduid. Daar waar het over de relatie met ouders/gezinnen gaat is de term 'kind' weer meer voor de hand liggend. We gebruiken de termen daarom afwisselend. Daar waar gesproken wordt over ouders worden ook verzorgers bedoeld.

Ondersteuning en hulp

We gebruiken het begrip 'ondersteuning' hier vooral voor het onderwijs. In de wetgeving passend onderwijs is namelijk sprake van basisondersteuning, extra ondersteuning en speciale ondersteuning (sbo, so, pro en vso). Voor ondersteuning in de jeugdhulp gebruiken we het begrip 'hulp', mede omdat het begrip 'zorg' in de nieuwe wetten in beide sectoren niet meer gebruikt wordt.

Nederlands
Jeugdinstituut

Nederlands Jeugdinstituut

Postbus 19221
3501 DE Utrecht

T 030 230 6344

E info@nji.nl
www.nji.nl